

**MELLERUDS
KOMMUN**

BIBLIOTEKSPLAN

Melleruds Kommun

2026-2032

Innehåll

Inledning.....	3
Syfte.....	3
Utvärdering.....	3
Styrdokument.....	4
Bibliotekslagen (2013:801)	4
Skollagen (2010:800).....	4
Globala målen för hållbar utveckling 2030	4
FN:s barnkonvention	5
Nationell biblioteksstrategi 2022–2025	5
Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024–2027	5
Vision för Melleruds kommun	5
Kulturstrategi för Melleruds kommun 2023–2027.....	5
Biblioteksverksamheten i Mellerud	6
Skolbibliotek	6
Folkbibliotek	6
Bibliotek Dalsland	7
Regional biblioteksverksamhet	7
Nationell bibliotekssamverkan	7
Utvecklingsområden för Melleruds bibliotek 2026-2032	8
Vidgat deltagande.....	8
Läsfrämjande	8
Samverkan	9

Inledning

Bibliotekens uppdrag idag är mångfacetterade och komplexa. Folkbiblioteken ska särskilt vara en demokratisk mötesplats, ett vardagsrum, en studieplats, en plats för kunskap, fri åsiktsbildning, läsupplevelser, inspiration och rekreation. I samband med den ökade användningen av teknik har de kommunala biblioteken också fått en viktig roll för medborgares digitala delaktighet. Biblioteket ger stöd och visar hur informationsteknik används och guidar besökare i förmågan att kritiskt granska information. Oavsett vilken anledning medborgare har för att besöka biblioteket, ska hela bibliotekets utbud av tjänster finnas där tillgängligt för alla, oberoende av ålder, kön, etnisk tillhörighet, religion, nationalitet, språk eller social status.

I denna plan vill vi lyfta på vilket sätt Melleruds kommun arbetar för att göra biblioteket till en inkluderande mötesplats som är det lokala samhällets stöttepelare för demokrati och delaktighet. Vår vision är att kommunen ska ha välutrustade och dynamiska folk- och skolbibliotek där alla ges möjlighet till att inhämta kunskap och få tillgång till kultur, litteratur och läsupplevelser. Särskilt vill vi främja barn och ungas läsning och språkutveckling.

Melleruds kommuns biblioteksplan är ett politiskt, av kultur- och utbildningsförvaltningen beslutat, styrdokument som anger riktningen för utvecklingen av biblioteksverksamheten under perioden 2026–2032.

Syfte

Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska alla kommuner ha en politiskt antagen biblioteksplan. Den ska vara en enskild plan och inte en del av exempelvis en kulturplan. I biblioteksplanen ska all kommunal biblioteksverksamhet finnas med, likaså bör alla samarbeten på kommunal, regional och statlig nivå vara beskrivna.

Vår biblioteksplan är ett redskap för politiker och tjänstemän, att de på ett strukturerat sätt kan ta tillvara befintliga biblioteksresurser, skapa beredskap för framtidens krav och stimulera utveckling. Biblioteksplanen ligger till grund för det arbete som sker på kommunens bibliotek och för de samarbeten som sker med andra bibliotek.

Utvärdering

Uppföljning av mål ska ske kontinuerligt av bibliotekets personalgrupp under perioden som planen avser. Kommunstyrelsen är ansvarig för att utvärdering och revidering sker i slutet av perioden.

För att kunna utvärdera och mäta våra övergripande mål använder vi oss av nyckeltal. Nyckeltalen är hämtade från Kungliga bibliotekets samlade statistik och hjälper oss att jämföra vår statistik med den från föregående år.

Styrdokument

Till grund för arbetet med biblioteksplanen ligger:

- Bibliotekslagen (2013:801)
- Skollagen (2010:800)
- Globala målen för hållbar utveckling 2030
- FN:s barnkonvention
- Nationell biblioteksstrategi 2022–2025
- Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024–2027
- Vision för Melleruds Kommun
- Kulturstrategi för Melleruds kommun 2023–2027
- Handlingsplan för kommunbibliotekets personalgrupp

Bibliotekslagen (2013:801)

I lagen anges ramarna för verksamheterna inom det allmänna biblioteksväsendet, till vilket räknas de kommunala folkbiblioteken, skolbiblioteken, Regionernas biblioteksverksamhet samt statliga bibliotek som Kungliga biblioteket. Folkbiblioteken ska enligt lagen:

- vara tillgängliga och anpassade för alla
- ha avgiftsfria lån
- erbjuda medier och tjänster präglade av allsidighet och kvalitet
- främja litteraturens ställning
- utveckla demokratin, bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning
- verka för delaktighet i kulturlivet
- ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga för att främja språkutveckling och stimulera till läsning
- prioritera personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter och personer med annat modersmål än svenska

Skollagen (2010:800)

Enligt lagen skall alla elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till bemannade skolbibliotek. Detta gäller för både offentliga och fristående skolor.

Globala målen för hållbar utveckling 2030

- 4.6 Senast 2030 säkerställa att alla ungdomar och en väsentlig andel av alla vuxna – både män och kvinnor – lär sig läsa, skriva och räkna.
- 9.C Tillgång till informations- och kommunikationsteknik för alla.
- 10.2 Möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

FN:s barnkonvention

- 30. Barn som tillhör etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, eller som tillhör ett urfolk, har rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion.
- 31. Barn har rätt till lek, vila och fritid.

Nationell biblioteksstrategi 2022-2025

Den nationella strategin ger en överblick över de utmaningar som biblioteken står inför idag och de utvecklingsbehov som finns. Den slår fast att biblioteket är ett rum öppet för alla, som ger fri tillgång till litteratur och information. Det är också en plats för möten, det demokratiska samtalets utveckling, fri kunskapsförmedling och åsiktsbildning.

I strategin redovisas tre fokusområden:

- Ett biblioteksväsende som är tillgängligt och relevant för alla
- Ett biblioteksväsende som bidrar till och följer samhällets utveckling
- En välfungerande nationell infrastruktur för biblioteksväsendet

Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024-2027

Den regionala biblioteksplanen vilar på sex strategiska utvecklingsområden:

- vidgat deltagande
- läsfrämjande
- konstnärligt skapande
- samverkan och synergier
- digitalisering
- internationalisering

Vision för Melleruds kommun

Melleruds kommun arbetar efter visionen ”En trygg och nära kommun där allt är möjligt!” Visionen innebär att Mellerud ska präglas av trygghet, närhet och möjligheter. Vi är en kommun i framkant av utvecklingen som särskilt prioriterar barn och unga.

Mellerud ska vara en kommun som kännetecknas av frihet, gemenskap och sammanhållning. Vi ska erbjuda invånarna en utvecklad samhällsservice i ett gemensamt Mellerud med stark framtidstro och hög social tillit.

Kulturstrategi för Melleruds kommun 2023-2027

I kulturstrategin tar kommunen på sig en särskild roll att främja läsning och språkutveckling, för att alla ska kunna tillgodogöra sig och utöva kultur. Strategin vill ge barn och unga rikliga möjligheter att utöva och uppleva kultur i alla dess former.

Biblioteksverksamheten i Mellerud

Skolbibliotek

Enligt skollagen (2010:800) ska alla elever ha tillgång till bemannade skolbibliotek. Skolbiblioteken är en del av skolans pedagogiska verksamhet och är enligt skollagen rektorns ansvar. Idag har kommunen en skolbibliotekarietjänst på 80 %, till hälften finansierad med statsbidrag.

Skolbibliotekarien bedriver läsfrämjande aktiviteter och sköter om biblioteken på kommunens samtliga grundskolor.

Samverkan mellan skolbiblioteket och kommunbiblioteket sker i form av klassbesök och gemensamma läsfrämjande aktiviteter, samt att kommunbiblioteket bistår skolbiblioteket med kompletterande medieförsörjning. Biblioteket förser även kommunens förskolor med bokpåsar för familjer att låna hem.

Skolbiblioteksverksamheten kommer att beskrivas utförligt i en separat skolbiblioteksplan.

Folkbibliotek

Kommunbiblioteket är placerat i Melleruds centralort. Biblioteket lyder under Kultur- och utbildningsnämnden och ingår i enheten KulturMellerud.

Biblioteket är en mötesplats som vänder sig till alla kommuninvånare samt alla de som besöker Melleruds kommun.

Vid planens början består personalen på biblioteket av:

- 1 enhetschef för KulturMellerud
- 2,4 bibliotekarier
- 1,5 biblioteksassistenter

Kommunbiblioteket:

- förmedlar litteratur, tidningar, tidskrifter, film, ljudböcker, anpassade medier för personer med läsnedsättning, e-böcker och andra digitala medier
- ger tillgång till datorer, surfplattor och skrivare
- fungerar som stöd för studerandegrupper
- erbjuder informationsförmedling
- anordnar litterära evenemang, filmvisningar och utställningar
- har aktiviteter för barn och unga i alla åldrar
- ansvarar för kommunens konst- och filmsamlingar
- bokar konferenslokaler till privatpersoner och föreningar
- ger medborgare viss samhällsvägledning och förmedlar post till kommunhuset

Biblioteksverksamheten är en självklar del av KulturMellerud och har ett inarbetat samarbete med Kulturskolan och Kulturbruket på Dal. Biblioteket har också olika samarbetsformer med skolorna och andra kommunala verksamheter, föreningslivet och studieförbund. Programverksamhet sker ofta med någon samarbetspartner. För barn och unga kan det

handla om aktiviteter i samarbete med såväl BVC som öppna förskolan eller UH – Ungdomens Hus. Barnbiblioteket tar också del av de läsfrämjandeprojekt som är framtagna av kulturförvaltningen i Västra Götaland.

På kommunbiblioteket finns utställningslokalen Konstrummet där ett brett och varierat utbud av konst och hantverk visas av både lokala och regionala konstnärer.

Kommunbiblioteket sprider information om sin verksamhet via flera kanaler där sociala medier har fått större fokus i dagens samhälle.

Bibliotek Dalsland

Folkbiblioteken i Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud och Åmål samarbetar på flera olika sätt under namnet Bibliotek Dalsland. Sedan 2023 använder vi gemensamt biblioteksdatasystemet Quria och den externa katalogen Arena på webbplatsen bibliotekdalsland.se. Biblioteken i Dalsland delar bokbestånd med varandra, vilket innebär att låntagare i alla kommunerna har tillgång till hela Dalslands fysiska bokbestånd och kan låna och återlämna vid vilket bibliotek som helst som ingår i samarbetet. Att Dalslandskommunerna har en gemensam katalog är en viktig förutsättning för bibliotekens verksamhet.

Biblioteken i Dalsland har även den gemensamma tjänsten Biblio för e-böcker och e-ljudböcker samt tillgängliggör digitala tidningar och tidskrifter på många språk med tjänsten Pressreader.

Sedan 2021 har Bibliotek Dalsland en tillgänglighetsanpassad bokbuss som går på turschema i alla fem kommuner. Bokbussen besöker förskolor och äldreboenden, har stopp för allmänheten på landsbygden och på strategiska platser i centralorterna. Under sommaren besöker bokbussen evenemang runt om i Dalsland.

Löpande anordnas nätverksträffar för biblioteksbusen, samverkan kring barn- och ungdomsverksamhet, samt katalog- och systemfrågor.

All personal på biblioteken i Dalsland har gemensamma kompetensutvecklingsdagar.

Regional biblioteksverksamhet

Genom Västra Götalandsregionen tar kommunbiblioteket del av fortbildningar, konferenser och får stöd i olika biblioteksfrågor samt kan erhålla ett visst ekonomiskt stöd till att hålla författarbesök. Regionen stöttar också med boktransporter som gör det möjligt för Bibliotek Dalsland att nyttja varandras bestånd.

Nationell bibliotekssamverkan

Genom den nationella katalogen Libris görs fjärrlån, inlåning av medier från andra bibliotek utanför Dalsland. Melleruds bibliotek kan också fjärrlåna ut sina böcker till andra bibliotek och en del av bibliotekets bokbestånd är sökbart i Libris. Via Libris får Bibliotek Dalsland även katalogposter till sitt mediebestånd.

Utvecklingsområden för Melleruds bibliotek 2026-2032

Utifrån identifierade lokala behov och med stöd i de styrdokument som ligger till grund för denna biblioteksplan kommer biblioteksverksamheten i kommunen att fokusera sitt arbete inom tre utvecklingsområden. För varje utvecklingsområde fastställs ett övergripande mål och prioriterade insatser.

Vidgat deltagande

Melleruds kommunbibliotek är relativt välbesökt och har ett bra utbud av medier och tjänster, men i verksamheten finns det också en tillväxtpotential. Deltagande handlar inte bara om besöksstatistik utan också om vilka personer och grupper som biblioteket aktivt kan nå och engagera. Utgångspunkten är det demokratiska uppdraget som biblioteket har. Medborgarna ska känna att biblioteket angår dem, att de har möjlighet att påverka och vara delaktiga i det. Detta hänger ihop med bibliotekets arbete med bestånd och tjänster, vilka ska vara relevanta för biblioteksanvändarna.

Mål: Biblioteket ska sträva efter att invånarna i Melleruds kommun har tillgång till en attraktiv och inkluderande biblioteksverksamhet.

Prioriterade insatser:

- Säkerställa att bibliotekets lokaler är tillgängliga och ändamålsenligt utformade utifrån verksamhetens och användarnas behov
- Bli en del av Digidelnätverket och låta Studiefrämjandet bedriva kursverksamhet kring digital kompetens i biblioteket
- Riktad verksamhet mot grupper som använder biblioteket i låg grad (t.ex. äldre på landsbygd, unga killar, nyinflyttade)
- Uppsökande verksamhet utanför bibliotekets lokaler (t.ex. via bokbuss, skolor, mötesplatser)
- Stärka inkludering och mångfald i mediebestånd och programverksamhet

Läsfrämjande

Barn och ungas språkutveckling och i förlängningen deras förmåga att fullt ut delta i samhället och kulturlivet är en nationell angelägenhet. Att främja till läsning är också en central punkt i kommunens kulturstrategi. Biblioteket har här en nyckelroll som litteraturrensurs och som en aktör som kan sammanbinda skolor, fritidsgårdar och föreningar. Att stärka det allmänna intresset för Boken är också viktigt för att läsning ska blir mer inbjudande och betydelsefull för barn och unga. Det är önskvärt att biblioteket blir en mer framträdande arena för litterära evenemang.

Mål: Biblioteket ska stärka litteraturens värde i det lokala kulturlivet och särskilt uppmärksamma barn och ungas läsning

Prioriterade insatser:

- Fortsatt etablering av en kommunal Läsambassadör och en årlig Ordfestival för barn och unga
- Tidiga insatser 0–6 år (BVC, förskola, föräldrar)
- Läsfrämjande riktat till vuxna

- Bjuda in författare till kommunen via den regionala residensprogrammet AIR Litteratur Västra Götaland
- Verka för mer litterär programverksamhet på biblioteket

Samverkan

Biblioteksverksamheten i kommunen har en omfattande samverkan med olika aktörer och nödvändigheten och behovet av att samverka ökar. Det märks redan i de andra utvecklingsområdena för biblioteksplanen, men samverkan är av sådan vikt att det är relevant att se det som ett eget område.

Mål: Biblioteket ska vara en aktiv samverkansaktör i det lokala kulturlivet samt vara delaktig i samverkan på regional och nationell nivå

Prioriterade insatser:

- Stärka samarbetet inom KulturMellerud med ökat antal årliga gemensamma evenemang
- Utöka antalet samverkansparter i civilsamhället
- Vara en aktiv del i det kulturråd som ska upprättas i kommunen enligt vår kulturstrategi
- Ta större del av möjligheterna till projekt och fortbildning som erbjuds från biblioteksutvecklingen i regionens Kulturförvaltning

